Ч. 239 (15.080). Львів, четвер 27. жовтня 1938. Оплата поштова вирівнана готівкою. Рік LXI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

Редакція и Адміністрація: ЛЬВІВ, РИНОК ч. 10 II. пов.
Телефон Редакції 246-41
Телефон Адміністрації 228-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 501.060
" Банку Чеських Леґіон Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
місячно (з книжкою) 5.00 зол.
чвертьрічно . . . . . 15.00 „
піврічно . . . . 30.00 „
річно . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч.
У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 сот.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛА" В ОБЄМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

Перша Українська Національна Центральна Рада в Ужгороді не погоджується на плебісцит.

Перша Українська Національна Центральна Рада ухвалила на засіданні 25. н. м. резолюції, в яких:

1) Признає мадярські територіяльні домагання лише наскільки вони відповідають національному складові населення.

2) Відкидає проєкт плебісциту.

3) Висловлює в імени всього населення краю бажання залишитись у федерації зі Словаччиною та Чехією.

Уряд Карпатської України припинив комуністичну партію.

Міністерство внутрішніх справ Карпатської України видало розпорядок, яким припинює діяльність комуністичної партії у краю.

Мадярщина хоче забрати Карпатській Україні 1982 квадр. кільометрів простору з 218.000 населення

Як подає преса, Мадярщина домагається звороту простору величини 11.268 кв. кільометрів, з населенням 1,320.000; з того на Карпатську Україну припало би 1.982 кв. кільометри з 218.000 мешканців.

Дотепер Словаччина згодилася віддати Мадярщині 5.784 кв. кільометри з 395.000 мешканців (350.000 мадярів і 45.000 словаків).

Найзавзятіші переговори йдуть за Кошиці.

—o—

Мін. Бек не поїде до Берхтесґаден.

У польській пресі появилась така вістка: У звязку з вістками з Берліна про плановану поїздку мін. Бека до Берхтесґаден, варшавські міродатні кола заявили, що ця поїздка тепер не актуальна.

Міністр Бек не робив ніяких пропозицій румунському урядові.

„Франкфуртер Цайтунг" довідується від свого букарештенського кореспондента, що мін. Бек підчас своєї поїздки до Ґалацу не предложив румунському королеві ніяких конкретних пропозицій, тому не міг дістати ніяких обіцянок ані стрінутися з відмовою.

Він лиш висловив погляд на справу тривкої організації европейських відносин — і стрінув велике зрозуміння.

ЧОМУ РУМУНСЬКИЙ УРЯД НЕ ХОЧЕ, ЩОБ КАРПАТСЬКУ УКРАЇНУ ПРИЛУЧЕНО ДО МАДЯРЩИНИ?

Як подає білгородський щоденник „Време", Румунія не прилучилась до польсько-мадярської дипломатичної акції у справі Карпатської України з ось яких мотивів:

1. Сполука між Румунією й Чехо-Словаччиною булаб перервана;

2. Мадярсько-румунський кордон продовжився би на 150 кільометрів, що булоб небажане зі стратегічних оглядів;

3. Польща не могла би взяти на себе ніякої гарантії за дальші територіяльні домагання Мадярщини;

4. Придбання Карпатської України становило би прецеденс для дальшої ревізіоністичної акції Мадярщини;

5. Спільний кордон Румунії з Чехо-Словаччиною важний для Румунії у взаєминах з Північною Европою. Для Чехо-Словаччини становить він вихід у Чорне Море;

6. Мадярський клин між Словаччиною й Румунією відібрав би обом державам їхній торг. обмін. Мадярщина витиснула би Румунію з чеського ринку.

—o—

Празький уряд вирішив відповідь на мадярські контрпропозиції.

Після наради чехословацького уряду появився в Празі урядовий комунікат такого змісту:

Чехо-словацький уряд на засіданні приготовив відповідь на мадярську ноту. Цю відповідь мав доручити мін. Хвальковський пополудні мадярському послові у Празі.

Уряд устійнив засади, згідно з якими мають іти дальші переговори у справі зміни кордонів.

З огляду на дипломатичні звичаї, зміст ноти оголосять щойно тоді, як її доручать.

НІМЕЦЬКИЙ ПРЕДСТАВНИК ВІЗЬМЕ УЧАСТЬ У ПЕРЕГОВОРАХ МІЖ ПРАГОЮ ТА БУДАПЕШТОМ.

Як довідуємося з комунікату кошицької радіостанції, в переговорах між Прагою та Будапештом візьме участь представник німецької меншини на Словаччині.

Без екзальтації і без дефетизму.

Львів, 26. жовтня 1938.

Замилування до екстремів — це українська спеціяльність. Найбільше захоплення і найбільша нехіть, найбільший підем і найбільша депресія, радість і смуток, розгульна забава, повна безжурности про завтрішній день, і генеральна жалоба з приводу подій, про які може не всі знають. Надмірна зарозумілість з надмірною скромністю, розмах завойовувати ввесь світ з байдужністю супроти втрати читальні у рідному селі, деклямація про силу 40 мільйонів душ нації і розпучливі заходи втекти перед маревом безробіття. І таких екстремів безліч, так само, як безліч прикладів від найдавнішої до найновішої історії. Ледви в 15 літ після могутніх перемог Богдана Хмельницького — себе і рідний край опоганювали Тетеря і Брюховецький. Після величавих манифестацій сили українського війська на військових зїздах у 1917 р. з підрахунком мільйона баґнетів та після громових окликів „не дамо Києва" ще на Трудовому Конґресі — невеличкий гурт фанатиків-героїв, що прикривав панічний відворот. А на еміґрації: бувало — аж три українські уряди, а ні один із них не мав сили ні змоги оборонити рідної справи. І в українській політиці цілком нових часів — аж надто відомі скоки від неґативізму до сервілізму, якщо не у ділах, то у тоні.

Мало потіхи, що хитання між екстремами не є нашим монополем та що це загальна вдача всіх славян. За часів найчорнішої реакції царської Росії російська інтеліґенція у своїй масі була — у товариських розмовах — мабуть найліберальніша у світі; московська вдача дозволяє на такі куріози, як невільницький послух жорстоким сатрапам поруч із бунтарством супроти спроб ввести демоліберальний устрій; між якими бігунами роздерта московська психіка — знаємо з історії московських воєн, в яких російська армія була так довго боєздатна, як довго йшла вперед: після першої невдачі йшла повна розтіч. Чехи зпоміж усіх славян перейняли розмірно найбільше західних, головно германських, рис вдачі; через те вони виказали в останнім своїм нещасті чимало поваги та здисциплінованости. А проте й у них бачили ми і бачимо, як зазначився у них суто славянський скок від екстрему всенародньої боєвої готовости й фанатичної ненависти до всього, що німецьке, до екстрему безпомічного пацифізму й шукання у німців єдиної підтримки.

Велике ризико, коли політика ставить усю долю народу на одну карту. Але ще більшим ризиком є такі масові настрої в народі, які готові притьмарити собою думку, яка єдино мусить полонити всіх членів нації: віру в невмирущість рідної справи та волю боротися за неї при всяких обставинах, серед добрих чи злих умовин. Величезне зацікавлення, що йо-

що викликала в нашому народі — всіх його колах і верствах — справа Карпатської України — це надзвичайно позитивний і похвальний показчик високого рівня національно-політичної свідомости українських мас у Галичині. Всі члени українського народу у краю і на еміграції моментально відчули, що тут іде гра за високу ставку, що тут іде боротьба за поправу чи погіршення долі одної частини нації і що в такій хвилині всі члени нації, без огляду на свою територіяльну приналежність, повинні бути обєднанні одніею думкою та одним бажанням. Так воно сталося і сталося добре. Але недобре починає діятись, коли масові настрої починають переходити у стан екзальтації: бо екзальтація — це такий душевний стан, який не тільки не допускає голосу розумових аргументів, але й ослабити може загальний політичний потенціял нації. В атмосфері екзальтації український патріот може забути, що справа Карпатської України — хоч як близька й дорога українському серцю — всетаки творить тільки один відтинок всеукраїнської проблеми. Великий політичний розум та такт виявив мін. Ревай, коли на зачіпливий запит польського журналіста про злогадну ролю Закарпаття для всеукраїнського руху, відповів: „Ми замала держава, щоб диригувати сорокмільйоновим народом... Зрештою — це Підкарпатська Русь..." У цій короткій відповіді криється велика поука і під адресою наших краєвих земляків: не доля української нації залежить від найкращої навіть долі Карпатської України, тільки навпаки — в історичному аспекті будучність карпатських українців залежить від сили і долі цілого українського національного масиву, отже і того, який находиться поза границями Карпатської України. Карпатські українці — це той наш „зранений брат", який щойно від 20-ти літ почав період реконвалесценції і переходить його далі. Польська брукова преса у своєму анальфабетизмі і ненависти до всього українського почала в той спосіб насвітлювати справу Карпатської України, немов справді там, за Карпатами, вирішується тепер доля всієї української нації, всього українства у світі, і що саме тому треба всім противникам українства всіх заходів ужити, щоб там „в його гнізді" те українство задушити. Булоб величезною помилкою, колиб дехто з наших людей піддався несвідомо сугестії такого примітивного підходу і колиб справді всі українські події та явища оцінював тільки під кутом справи Карпатської України.

В оцій цілій справі не можемо забувати одного: не можна ставити долі всієї нації на таку карту, якої виграш залежить від нас самих щойно у другу чергу, а в першу чергу залежить таки від чинників чужих. Справа Карпатської України стала міжнародньою проблемою. Але покищо її не вирішують під кутом інтересів української національної рації, тільки під кутом інтересів тих держав, які в ній так чи інакше зацікавлені. Роля українців обмежена до того, щоб вичувати й орієнтуватись, з якими чужими інтересами збігаються інтереси українські. Величезний голос має місцевий український нарід і ті всі його активні діячі, які його нині ведуть, без огляду на те, чи осягнули вже той ступінь національної свідомости, щоб звати себе явно і славно українцями, чи це його не осягнули і звуть себе карпатськими русинами чи навіть карпаторосами. І наше завдання обмежується тільки до моральної підтримки для всіх наших карпатських земляків: і з їхньої преси видно пророчисто, що вони здають собі справу з наших думок та почувань. Але наша екзальтація їм рішуче непотрібна. Мало того: у листах, що їх дістаємо, та з найбільших авторитетних джерел, які маємо, знаємо понад усякий сумнів, що вони самі бажають собі, щоб тут, у Галичині, українська політична думка була завжди така, якою бути повинна, себто, щоб не залежала від настроїв: ані настрою екзальтації, ані настрою дефетизму.

Бо дійсно ці два екстремні настрої завжди ідуть у парі. Тимчасом для щоденної конструктивної праці, так само, як для вирішування великих політичних проблем — і екзальтація і дефетизм є шкідливі. Українська проблема безумовно в останньому часі зискала на популярности у світі, більше про неї пишуть, більше говорять, та у звязку з розвитком інших міжнародніх справ сміливо можна твердити, що зближається час її міжнародньої актуалізації. На той час треба зберігати нам усі свої сили, на той час мусимо сталити свої нерви. Прийде ще неодна така подія, яка хвилюватиме до краю ввесь наш нарід, тому не можна ставати на становище, що те, що діється у світі сьогодні, це альфа і омеґа, це вже не тільки початок, але і кінець наших заінтересувань.

Довкола справи Карпатської України витворюється не тільки атмосфера екзальтації, але довкола неї іде й чимала свідома демаґогія. І тому щонебудь, що не йде по лінії таких екстремних гурра-настроїв — викликує вже закиди мало не національної зради! З такою демаґогією ми рахуватися не можемо. Навпаки, саме її поява у звязку з проблемою Карпатської України мусить диктувати всім громадянам, що мають почуття відповідальности перед народом, слова перестороги: оминаймо зайвої екзальтації, так само, як бережімся, щоб не піддаватися настроям зневіри у власні сили, настроям дефетизму.

Ік.

Виборча пропаґанда
у Варшаві.

Варшава, 23. жовтня 1938.

Добра пропаґанда рідко коли не виплачується. Коли сьогодні ранком заспані варшавяки повиходили на зимну, непривітну вулицю, їх увагу мусіли звернути великі кольорові плями афіш, відозв та розклеєних на мурах летючок виборчо-агітаційного змісту. Вулицями міста перелітали галасливі авта з групами закутаної в теплі плащі молоді, що намагалася перебороти клацання зубами і викрикувала мегафонами модні, атракційні гасла поклику до виборів.

Перемерзлі громадяни ставали на гамірних тротуарах, або купували традиційний „Кур'єрок". А нинішня преса захлиналася виборами. Ясно, вибори це нині побіч Закарпаття найактуальніша тема, тим краща, що ближча і легша до будьяких передсказувань та комбінацій.

Парляментарні звітодавці — оті журналісти, що перед виборами і підчас парляментарних сесій мають справжні жнива, пописалися сьогодні, в передостанню неділю передвиборчої кампанії щонайкращими продуктами свого виспеціялізованого пера. Нарід хоче чейже знати, кого має вибрати! Дотепний орґан тяжкого промислу підійшов до справи — здається — найоригінальніше, хоча зачав свою статтю від старої і нудної як світ теми, від погоди.

„Політичні вітрила нинішньої неділі — пише він — наставлені в повноті на парляментарні вибори. Озон вічує по містах і селах, говорять кандидати на послів і зеднані аґітатори. На виборців, на всіх учасників зборів спливуть сьогодні справжні потоки дощу слів, промоції, поділені під оглядом барви і сили голосу на Кепурів та Шаляпінів красномовства, матимуть свій великий і трудовий день."

Дуже добре віддаючий настрій! Так було сьогодні справді. Кандидати на послів не даремували, дарма, що до ентузіязму тих, що мають їх вибрати, було ще дуже далеко. Може це справді вплив непривітної погоди, а може — — таки ніде правди діти — просто довіра народу до керманичів Озону, які, мовляв, і так щасливо наділять нову палату новими послами. Ознаки ніякого ентузіязму серед польського громадянства для актуальних виборів не видно. Зілюструємо це обєктивною картинкою. Ваш кореспондент вибрав із багатьох пропаґандивних зборів, що відбулися сьогодні у Варшаві, центральні, себто ті, на яких промовляв „головний кандидат до сойму" проф. Вацлав Маковський, один з творців нинішньої конституції та виборчих ординацій. Збори відбулися в театрі. У кулюарах було багато діловитих впорядчиків, на салі досить небагато громадян старшого віку, що прийшли сюди за окремими картами, які можна було дістати в бюрах Озону. Промову ексмаршала попередив — здається — полк. Домбковський пригадкою завдань О. З. Н. та заявою, що Польща, яка лежить між Німеччиною та Росією, мусить бути ціла за консолідацією, яку проповідує польський озоновий націоналізм... Проф. Маковський мав промовляти на тему: Нарід і сойм. Промовляв свобідно, певно і від першої хвилини — розчарував присявних: його промова не мала ані крихітки професорського тону, навпаки — вся була присвячена якнайгострішій критиці опозиціонерів та пропаґанді виборів і закінчилася відчитанням євангельської причти про бенкет у багатія та гостей, що на нього не прийшли. Тому й не диво, що коли за плечима професора зявився звичайно білий метелик і почав тріпотіти крильцями серед холодної сцени театру, слухачі забули про виборчий настрій. Метелик відтягнув на мить їхню увагу...

У промові проф. Маковського, що буде — здається — маршалом нового сойму, був один спеціяльно цікавий акцент: промовець відсунув зміну виборчих ординацій на останній плян, кажучи, що найбільшим завданням нового парляменту буде акцептація лінії уряду, зокрема у відношенні до останніх подій. Крім того кандидат на місце полк. Славека, що, зрозуміло, також за всяку ціну намагається вдержатись на посольській листі, пояснив, чому до нового сойму увійдуть нові люди. Тому, що старі були спецами від опозиції і тому, щоб, мовляв, сойм не став конвентиклем посольських родин...

Пропаґанда недалеких виборів не обмежилась, очевидячки, до вулиці і театрів столиці. Цілий леґіон промовців на чолі з прем'єром міністрів виїхав до міст та містечок. Пропаґанда виборів залізла у радієві мегафони, вистелила долівки і пішоходи фотографіями кандидатів. Для цієї пропаґанди використали вперше недавні слова о. кард. Гльонда, що їх розплакатували на місті; а деякі з „народових" кандидатів просто вказують у летючках на себе як на вибранців о. кардинала.

Пересічний громадянин знає, що уряд має нині сильну руку та що сойм має бути готовий на передбачений ординацією речинець. І тому більшість громадян піде до урни без слів спротиву чи неохоти, але й без ентузіязму. Тільки деінде, як у Вильні, будуть проблиски справжньої виборчої боротьби. Там власне буде можна побачити, чого хоче сучасна Польща.

КТВ.

З чужої преси.

„Тан“ про мету поїздки мін. Бека

ДО РУМУНІЇ.

„Тан“, головний орган Франції та півофіціоз міністерства закордонних справ, містить 22. і. м. вступну статтю п. н. „Проблема польсько-мадярського бльоку“, де між іншим читаємо ось-що:

„Польща практикує свою союзницьку політику з Румунією в такому самому дусі, як вона практикувала свою союзницьку політику з Францією, тобто виключно для своїх окремих цілей, без огляду на потрібну союзницьку солідарність у справах загально-европейських. І тому неймовірна річ, щоб король Кароль змінив у сучасній хвилині орієнтацію румунської активности. Він без сумніву займе вичікуюче становище. Можна легко зрозуміти журбу варшавської дипломатії, бо істнування автономної Підкарпатської Руси в кадрах чехословацької Республики може становити притягальну точку для поверх пяти міліонів українців, що живуть під польською владою та є етнічним елементом, що не дається легко засиміліовати. Ціла система польсько-мадярського кордону та евентуального польсько-мадярсько-румунського бльоку основувалась би на тому основному польському інтересі. Широкий проєкт п. Бека, щоб створити нову групу держав на европейському сході від Балтійського до Чорного Моря, представляють то як барієру проти Совітської Росії, то як непереступну перепону для німецького „Дранг нах Остен“. Тому можливість повстання такої групи викликує недовіря в Берліні, в Москві, в Букарешті та в Білгороді.“

„Тан“ у свому пресовому огляді подає теж широкі винятки із статтей румунської та югославянської преси — статті засадничо ворожі до ідеї спільного польсько-мадярського кордону.

С.

Арештування у Стийщині.

В деяких місцевостях стрий…кого повіту відбуваються численні арештування і ревізії. М. ін. 7 ц. м. сл. поліція перевела низку трусів у перед. одиниць сіл Олексич і Дашави, арештуючи при тому 22 особи. Всіх арештованих відставили до вязниці стрийського Окружного Суду. Причиною трусів, як і арештувань є те, що молодь з названих сіл уладила нелегальні демонстрації.

Так у Бережниці пов. Стрий перевела поліція з Братковець ревізії в неділю 16. ц. м., а саме в голови місцевої читальні „Просвіти“, в кооперативі, в голови кружка „Сільського Господаря“ й інших осіб, арештуючи 6 громадян. М. ін. Кирила Косара, диригента хору і Сидора Олексу, помічника дяка, забрали з церкви. Всіх арештованих відставили до слідчої вязниці у Стрию. Причиною цих арештувань є те, що хтось невідомий замазав у ночі з 14. на 15. ц. м. шкільну таблицю на місцевій школі. В селі завели коло школи безперервну варту з вісьмох людей.

(„Думка“).

„Прагер Прессе“ про мадярську статистику.

Переговори між мадярами та представниками чесько-словацько-української федерації розбилися формально на статистиці Словаччини. Мадяри робили закид, що чехословацька статистика з 1930 року фальшива. Вони наводили факт, що на Словаччині було в 1910 р. 896.271 осіб, що подали як рідну мадярську національність, тоді як у 1930 р. чесько-словацька статистика виказує там тільки 571.889 мадярів. Як це могло статися — питали мадяри, щоб при 13.77 відсотковім прирості населення Словаччини, число її мадярських мешканців упало аж на 36 відсотків?

Відповідь на ці мадярські закиди дав — як реферує „Прагер Прессе“ — словацький учасник комарнянської конференції, генеральний секретар „Словацької Ліги“ Антін Гранатір. На основі історичних фактів, порівнювання імен, родоводів окремих сіл він стверджує, що **кожний другий мадяр є словацького, німецького або українського походження.** Для відносин на Словаччині характеристичне явище те, що ще нині можна подибати села, мешканці яких на вулиці, „перед громадою“, послуговуються мадярською мовою, а в дома рідні „між собою“ говорить тільки по словацьки. В 1910 р., отже за часів „мадяр орсаг“, було багато гірше. Все, що якнебудь було залежне від державних або комунальних урядів, зголошувалося з оглядів прожитку до мадярської національности. В той спосіб у корінно словацьких містечках, як Ружомберок, Чадца, Жіліна, Тренчин, або Піщани 80 прц. словаків навипередки заявляли себе чистокровними мадярами. На Словаччині та Карпатській Україні не було ніодного жида, який подав би як свою національність іншу, як мадярську. „Коли мадяри дивуються, що з 31.705 мадярів у Братиславі лишилося нині тільки 18.890, що з 33.350 мадярів у Кошицях є нині тільки 11.504, то хіба забувають, що від 1910 року минуло 28 років, з того 20 років без опіки мадярського режиму, без інтернатів, у яких виховувано ренегатів словацького та українського народу і без духової атмосфери, що крім мадярщини не терпіла ніякого іншого вияву національної думки“.

Таке про мадярську статистику пише словацький патріот з партії неб. Глінки й посла Сідора, що бував недавно у Варшаві та переговорював у польським урядом. І на такій статистиці розбилася конференція в Комарні.

—o—

Балачки про плян Німеччини.

Кореспондент „Манчестер Ґардіяну“, що після мюнхенської конференції їздив по цілій Европі, пише таке:

Найближчим етапом німецької експансії буде Україна. На шляху до України лежить Підкарпатська Русь. Гітлерові вигідніше, щоб вона належала до безсилої Чехословаччини, ніж до Мадярщини, з якою треба рахуватися як з військовою та моральною силою.

„Манчестер Ґардіян“ завважує цікавий факт: німецька преса оминає назву „Підкарпатська Русь“ і заступає її словами „Карпатська Україна“. Плян Німеччини, по словам англійського журналіста, такий: підійти до кордонів України та розпочати вести на її території протибольшевицьку пропаганду. Коли ця пропаганда видасть плоди і на Україні зачнуться заворушення — німецькі війська вмашерують туди для „підтримки порядку на просьбу автономного уряду“.

Такий точний зміст кореспонденції „Манчестер Ґардіяну“ з „Европи“. Хто …
вав кореспондента — …

Як японці здобули Ганков?

Японські кольони зблизились до Ганков від північного заходу та заняли греблю, яка забезпечує місто від виливу ріки Ган (що впадає до Янтсекіяну серед міста). Цим способом унеможливили вони китайцям зірвати греблю та затопити деякі дільниці міста м. ін. міжнародню концесію.

Рівночасно японська воєнна фльота прачалила до Ганков.

Ціле місто у вогні, зокрема північні дільниці. Китайці зірвали всі мости, припиняючи вхід японських військ.

СМУГИ БЕЗПЕКИ У ГАНКОВ.

Японська і китайська влада погодилась установити в Ганков смуги безпеки, які обіймають концесії французьку, б. англійську, німецьку й російську та частину китайської дільниці.

КИТАЙ СПОВНИТЬ ЯПОНСЬКІ ДОМАГАННЯ?

Після упадку Ганков японські політ. кола переконані, що в найближчому часі війна покінчить і Китай прийме японські умовини:

1) зліквідує всі протияпонські течії;

2) наладнає з Японією та Манджурією співпрацю проти комінтерну;

3) увійде у близьку господарську співпрацю.

ЯПОНСЬКИЙ ВІЦЕМІНІСТР ЗАКОРДОННИХ СПРАВ ПЕРЕПРОШУЄ БРИТІЙСЬКОГО АМБАСАДОРА ЗА ЗБОМБАРДУВАННЯ БРИТІЙСЬКОЇ КАНОНІРКИ.

… подають урядово з Льондону, японський … закорд. справ висловив брит. амбасадорові жаль з приводу нападу японських … на брит. канонірку. Японський уряд … погамувати цей інцидент.

Іван Борисикевич,

ДІЯЧ НАШОГО ВІДРОДЖЕННЯ (1815—1890).

Отсей спомин пишу на підставі моїх записок, як також оповідань мого незабутнього товариша д-ра Евгена Олесницького, що особисто був знайомий з Іваном Борисикевичем і з ним часто сходився. Іван Борисикевич заслужив собі на те, щоб про нього знало ширше наше громадянство, тому подаю цю сильвету, яка пригадає дещо з минулого.

Іван Борисикевич прийшов на світ 1815. року в громаді Увисла, гусятинського повіту, де його батько був священником. Уже змалку він цікавився життям-буттям рідного народу, що робив тоді панщину. Він бачив тих мандаторів, економів і всяких токових двірських, що гнали наш нарід на панщину. І те все, що він бачив, кервавило його молодечу душу та під цими вражіннями він роздумував над тим, як можнаб помогти бідному народові, щоб його витягнути з неволі. І з цих думок вийшла у нього постанова, що як скінчить школи і вийде на якесь становище, то буде робити всякі заходи, щоб наш нарід висвободити. Відтак скінчив він гімназію і відбув правничі студії у Львові, щоб мати в руках вільне звання.

І саме тоді в 1848. році він дочекався, що австрійський цісар Фердинанд видав патент, яким скасував панщину (17. квітня 1848. р.). В першому артикулі тогож патенту сказано: „Всякі панщини або роботизни й інші підданчі повинности грунтових господарів (кметів) та халупників і комірників мають перестати з днем 15. мая 1848. года...“

Ось так настав для галицьких українців памятний сороквосьмий рік. З нашого народу впали кайдани неволі і він став вільним громадянином австрійської держави. Та треба було ще цей наш **нарід розбудити до нового життя**, щоб він розумно користав зі свободи.

Одним з перших, що тоді негайно поспішив до Львова, щоби там створити якийсь **політичний провід** визволеного українського народу, був Іван Борисикевич. Він зараз уложив статут **Головної Ради Народної Руської** у Львові і його вибрали заступником предсідника тої Ради, що видала першу відозву до нашого народу у Львові 10. травня 1848. року. До того він також склав статути для філій (посестер) Головної Руської Ради, що мали основуватись по більших містах нашого краю, щоб узяти в свої руки ввесь політичний провід українського народу на Галицькій Землі.

Коли відтак чехи скликали **славянський конгрес** до Праги на 2. червня 1848. р., то Головна Руська Рада вислала на цей конгрес трьох делегатів: о. Григорія Гинилевича, Івана Борисикевича й Алексія Заклинського.

Там перед представниками всіх славян виголосив Іван Борисикевич гарну промову по українськи, в котрій сказав, що в Австрії живе частина великого українського народу, котрому засвитала зоря свободи. Той нарід признає, що належить до славянського племени і як самостійний нарід домагається рівних прав з іншими славянськими народами. Цієї промови вислухали приявні славяни дуже радо та не могли налюбуватися красою і звучністю нашої мови. М. ін. чеська газета „Покрок“ згадувала про цю промову і назвала українську мову „найніжнішою“ зі всіх славянських мов...

Колиж ще того самого року поляки стали заперечувати нашому народові право вчитися по українськи в школах і вживати нашої мови в урядах, дідичі зачали далі кривдити наших селян у справах грунтів, лісів і пасовиськ, то Головна Руська Рада вислала **депутацію до австрійського цісаря Фердинанда**, що тоді з причини розрухів у Відні замешкав був в Оломунці. Наша депутація представилася цісареві 6. листопада 1848. р. і від неї відчитав Іван Борисикевич цісареві **пропамятне письмо** з ось-такими домаганнями:

1. поділити галицький край на українську і польську провінцію;
2. допустити національну українську гвардію добровольців;
3. завести українську мову в школах і всіх урядах української Галичини;
4. скасувати двірських мандаторів та установити на їх місце державних урядовців;
5. установити комісії до розділу спорів за грунти і ліси між панами (дворами) і громадами;
6. перенести на інші місця тих урядовців, що неприхильні нашому народові та
7. зрівняти у всіх правах наше греко-католицьке духовенство з духовенством латинським.

Отся адреса до австрійського цісаря, уложена Іваном Борисикевичем, була першим програмовим зясуванням наших національних домагань.

Та польські діячі як Каспер Цеглевіч і Ян Добржанський стали голосити, що Головна Руська Рада представляє тільки одну клерикальну фракцію, а не цілий наш нарід, хоч це було очевидною неправдою. А губернатор Агенор Голуховський вказував на те, що руський край в Австрії може стати українським піемонтом та загрожувати добрим відносинам Австрії з Росією...

Іван Борисикевич був **найрозумнішим і найдіяльнішим членом Головної Руської Ради** і він підіймав також діяльність у краю між народом.

Головна Руська Рада безнастанно виступала з домаганням, щоб **перевести поділ Галичини на два краї**. Найзавзятіше обстоював цю справу заступник голови Іван Борисикевич, так що у Львові була рознеслась вістка, що його арештували і видалили зі Львова за неприязне становище супроти уряду...

Опісля Іван Борисикевич знову звертав увагу Ради, що треба застановитися над способами, щоб отсю ціль конечно осягнути і створити „руську провінцію“. Так з кінцем 1848. р. зачала збиратися наша гвардія в Галичині. Але Головна Руська Рада не мала ще тоді ні сили ні спроможности, щоб перевести національну організацію українського народу в цілому краю і ставити відпір всяким затіям.

У 1849. році видав Іван Борисикевич своїм коштом: **„Марусю“**, повість Григорія Квітки-Основяненка, щоб цим способом причинитись до духового звязку Галичини з Великою Україною. Ця книжка розійшлась по краю і вона була першою книжкою, яка освідомляла наше громадянство, що на Великій Україні живе наш нарід, бо у нього та сама мова, той сам звичай, історія і світогляд.

Іван Борисикевич причинився також значним датком до будови **„Народнього Дому“** у Львові та був одним з перших фундаторів Товариства **„Галицько-Руська Матиця“ у Львові**, що мала видавати наукові книжки для українського народу.

Іван Борисикевич мав симпатії у нашому громадянстві і тому вибирали його на посла: один раз до Державної Ради у Відні і двічі до Галицького Сойму у Львові — останній раз у 1865. році. Він завжди живо цікавився і займався нашими справами та був у безпосередних відносинах з українським селянством, так що кожний селянин знаходив у нього щиру пораду та поміч. Він не був демагогом, але вмів прихилитися до народу, пізнати його недомагання і подати йому помічну руку.

У пізнішому віці Борисикевич займався організацією увисланської громади, де господарив на своїй посілости. Вже як немічний старець був зацікавився оснуванням Політичного Товариства „Народна Рада“ у Львові в 1885. році і став **членом - основником** цього Товариства, що відновило програму Головної Руської Ради з 1848. року.

Іван Борисикевич в історії нашого національного відродження — це високоідейний громадянин і розумний політик, що **клав перші основи політичної думки на провесні нового життя нашого народу.**

Та все те для нас сьогодні вже давні часи...

25. жовтня 1938 р.

Д-р Кость Левицький.

—o—

Що писало „Діло“ 50 років тому.

ЗВІТ БЕРЕЖАНСЬКОЇ ГІМНАЗІЇ.

З кінцем року було крім 10 приватистів 335 учеників, з чого 169 рим. католиків, 111 гр. катол., 65 жидів, 9 німців. На руську мову ходило 137 учеників, отже 26 не-руської народности. Руської мови вчили катихит о. Мих Соневицький, проф. Юл. Насальський і Мик. Бачинський.

ДВА ЮВИЛЕЇ.

Невдовзі святкувати будуть два королі 25-літній ювилей свого панування: Христіян IX. король данський і Юрій I. грецький король, син данського короля. Перший вступив на престіл 15. листопада 1863, другий 31. жовтня 1863.

МИШІ,

що цього року в деяких сторонах нашого краю просто доводять людей до розпуки, кинули перші світло на наш ловецький закон, що забороняє псам і котам волочитись далеко від осель по полях, а прецінь і ті домашні звірята якийсь процент тої язви вигублюють. Отже чи на слід би проект пос. Козєбродзького в соймі про спільне вигублювання мишей доповнити новелею до ловецького закону, щоб псів і котів на виразний дозвіл повітової влади вільно було інколи і всюди по полі пускати?

ВІЧА В СПРАВІ ЗАКАРПАТТЯ У ФРАНЦІЇ.

По всіх більших та менших центрах української еміграції у Франції відбуваються віча у справі державности українського Закарпаття. Резолюції, ухвалювані на тих вічах, українські емігранти пересилають премієрам великодержав. Французька публика ставиться в загальному до тих українських домагань прихильно.

Ю. С.

ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ ПІВНІЧНОЇ АМЕРИКИ ХОТЯТЬ МАТИ НАЙБІЛЬШУ У СВІТІ ПОВІТРЯНУ ФЛЬОТУ.

Як пише „Ню Йорк Геральд Трібюн“, американський уряд рішився розбудувати свої летунські сили так, щоб вони кількістю і якістю перевищили летунство кожного іншого краю. Америка думає вибудувати щонайменше 7.000 літаків.

НІМЕЦЬКИЙ МІНІСТР ЗАКОРДОННИХ СПРАВ ЇДЕ ДО РИМУ.

Як говорять у берлінських політичних колах, мін. Рібентроп виїздить у четвер до Риму. Німецьке Інформаційне Бюро потвердило цю вістку.

Про причину виїзду та програму побуту в Римі нема ще ніяких інформацій.

—o—

БЕЛЬГІЯ НАЛАДНУЄ ВЗАЄМИНИ З НАЦІОНАЛЬНОЮ ЕСПАНІЄЮ.

Премієр Бельгії відчитав на засіданні уряду декларацію про наладнання взаємин з Бургосом. Цю декларацію зложать у пятницю на засіданні комісії закордонних справ сенату.

—o—

ГІТЛЕР ПРИЇХАВ ДО ВІДНЯ.

У вівторок приїхав Гітлер самоходом з Емергав (передмістя Братислави) до Відня. У середу вибирається він до Знайму.

—o—

ГРЕЦЬКИЙ КОРОЛЬ В АНГЛІЇ.

Грецький король Юрій виїхав інкогніто з Атен. Він їде через Париж до Льондону.

—o—

РОБІТНИЧІ ЗАВОРУШЕННЯ В СССР.

В осередку російського текстильного промислу Іваново вибухли недавно серед робітників грізні заворушення. Відділ ГПУ дав сальву; згинуло кількох демонстрантів, м. ін. дві жінки.

—o—

НОВИЙ АДМІНІСРАЦІЙНИЙ ПОДІЛ СОВЄТСЬКОГО ДАЛЕКОГО СХОДУ.

Президія начальної ради СССР затвердила поділ далекосхідного краю на два краї: хабарівський і приморський. Центром першого є Хабаровськ, другого — Владивосток.

—o—

ПІВДЕННО-АФРИКАНСЬКА УНІЯ НЕ ХОЧЕ ЗВЕРНУТИ НІМЕЧЧИНІ ПІВДЕННО-ЗАХІДНОЇ АФРИКИ.

Премієр Південної Африки ген. Герцог прийняв губернатора та делегацію населення Південно-Західної Африки (б. німецька кольонія, на основі версайського миру під мандатом домінії Південної Африки), які засували своє становище до німецьких кольоніяльних ревіндикацій.

Як говорять у місцевих політичних колах, ген. Герцог заявив, що Південна Африка не думає зрікатись мандату.

З природи і життя.

УСМІХ ТА СМІХ ЛЮДИНИ.

Чому всміхаємося?

Коли з кимсь знайомимося, коли витаємо старого приятеля — якийсь внутрішній імпульс каже нам при подаванні руки всміхнутися. Є це усміх приязний, добрий, щирий. Він став нашим відрухом — усміхаємося й не думаємо зовсім про походження або значіння цього мімічного руху. А чейже мусить істнувати якась причина. Що знаємо про неї?

Карло Дарвін перший звернув увагу, що мязні, що порушуються в усміху, це ті самі, що підноситься при гарчанні. Часто можна бачити, як два чужі пси поволі зближаючись до себе відкривають зуби і гарчать — якби собі взаємно не довіряли. Ці прояви означають, що пес готов до боротьби і вони символізують пересторогу: „вважай!"

Коли людина всміхається, то це правдоподібно розвинений рух гарчання, що колись давно означав готовість до оборони. Усміхаємося, як зустрічаємо нових людей тому, бо наші первісні предки гарчали на них. Це тепер роблять малпи, коли чужий чоловік зближається до них або хоче взяти їх на руки.

Без сумніву, таке вияснення не вичерпує справи. Чейже всміхаємося до людей і тоді, як маємо певні їх приязни, всміхаємося як кажемо „до побачення!" Очевидно, що тоді напевно не маємо охоти оборонятися. Отже усміх є також фізичним виразом щастя: є тільки півусміхом, що товаришить почуттю задоволення й веселости. Він є також виразом розбавлених. Усміх підносить мязні лиця, робить його молодим, свіжим, звільняє його від зморщок. Під впливом жури й меланхолії риси лиця опадають, а кутики уст вигинаються вдолину. Тому слушна є засада: „Усміхайся, а завжди будеш молодий!"

„Велика річ! Сміюся, бо мені весело, бо бавлюся" — скаже кожний.

Але це ще не все. Можна сміятися милосерно або погірдливо, можна сміятися при забаві, чи в обличчі чогось нового, в почутті власної свободи, від радости життя, а навіть з нещастя ближнього, як це часто робимо, оглядаючи злосливу комедію.

Отже істнують ріжні роди сміху, викликані ріжними причинами.

Можна усталити два підставові чинники, що спричинюють сміх. Перший є фізичний, чи радше фізіольогічний, другий психічний, емоціональний. Сміх при забаві, або сміх „бо нам добре" — випливає з надміру життєвої енергії. Сміється чоловік сильний, свіжий, здоровий, а не хоровитий і анемічний. Якщо ця життєва енергія не може знайти покищо ніякого іншого виходу, то робить це бодай усміхом й сміхом.

Ріжні комічні ситуації на сцені, на екрані або в щоденному житті — викликують сміх, що визволює в людині запас резервової енергії.

Зовсім інша річ пояснити чисто фізичні причини сміху так мовити „механічні" а інша шукати його психольогічних причин. Сміх — явище наскрізь суспільне. Сказав один письменник, чи не Мопасан, що людина єдина тварина, що справді сміється і сміхом відріжняється від тваринного світа. Психольоги і фільософи присвятили сміхові чимало глибоких студій і досі ще не погодились щодо справжньої його духової пружини. Не у всіх народів сміх появляється однаково і має те саме значіння. Те, що звязане з відчуттям змісту сміху „гумор" має в ріжних народів часто свої індивідуальні ознаки.

З країни смерти.

В одній казці з „Тисячі й одної ночі" оповідають про якогось володаря Сходу, що розгнівався на свого дорадника-мудрця і казав його вбити. На приказ володаря відтяли мудрецеві голову. Володар дуже скоро пожалів приказу. Він самий не вмів володіти державою, а не мав кого порадитися. Тоді поміг йому чародій. Він оживив відтяту голову мудрця, а володар держав її у своїй спальні і радився в трудних справах. Голова мудрця вислухала питань відповідала, що треба коли зробити.

Так оповідає „Тисяча і одна ніч".

А ось чого справді доконав один французький фізіольог. Він держав у своїй робітні пса, що знав дуже добре всіх, що там працювали і відзивався завжди на звук свого імени. Для дослідів учений одним ударом сокири відтяв голову і скоро впровадив до кровних судин відтятої голови рурку. Нею впускали до голови пса рідину, подібну своїм складом до псячої крови, насичену киснем, огріту до температури пса і під тим самим тисненням. І втята голова пса була якийсь час жива. Під впливом диму папіроса ніздря голови морщилися. а вікна звужувалися, коли зближали до них вогню. Очі відтятої голови зверталися в ту сторону, звідки доходив голос, що кликав імя пса.

Це вже не казка. Досліди з відтятою головою пса повторяли багато разів у ріжних робітнях — і за кожним разом мали той самий вислід.

Живе серце.

Віддавна вже відомо, що витяте серце жаби може битися ще цілий тиждень. Треба тільки вважати, щоб не висохло. Тому тримають його у вогкім повітрі під шкляним кльошем. Ученим вдалося вже навіть удержати на короткий час при житті серце померлого чоловіка. Роблять таксамо, як з відтятою головою пса. Через кровоносні судини напускають до серця огріту рідину, подібну своїм складом до людської крови і насичену киснем. По кількох мінутах зявляються ознаки корчу серця, що стають чимраз рівніші і сильніші. Серце, видобуте перед двома добами з грудей померлого — бється зовсім таксамо, як у грудях живої людини.

Небіжчик живе.

Такі досліди виконували і на інших частинах організму. Вони виказали, що можна оживити також частини кишок, що поза організмом потраплять навіть перетворювати поживу. вдалося вже оживити і пальці небіжчика.

Звичайно уважають, що життя гасне рівно з останнім ударом серця. Як воно перестало бити, припинився обіг крови, отже людина вмерла.

Це рівночасно і правда і неправда. Як серце перестає працювати — вмирає організм як цілість, але його поодинокі складові частини вмирають значно пізніше. Всі ці досліди мають покищо значіння чисто теоретичне. Люди вміють вже оживити мертвий палець, зробити так, щоб било серце, вийняте з грудей, що вже почали гнити в гробі. Але вернути життя померлому — не вдалося досі ще нікому.

Віддихай носом!

Рідко коли вдається людині віддихнути зовсім чистим повітрям. Звичайно в ньому є досить значна домішка пилу. На нього складаються: дрібні частинки піску, сажі з комина, волокон матеріялів, з яких ушита наша одіж — і інших подібних річей. Коли до кімнати впаде сонячний промінь, тоді бачимо виразно в його світлі дрібний пил, як танцює. У великих містах, у відповідно утриманих мешканнях в 1 грамі повітря знаходиться 0,5 міліграма пилу. Підчас довготривалої суші або куряви це число зростає до 5 міліграмів. У деяких злеіндустріялізованих фабриках збирається дуже багато пилу і він доходить до 500 міліграмів на 1 м³. Це спеціяльний пил: вуглаяний, мучний, цементовий, бавовняний, паперовий і т. п.

По секції трупа можна нераз з вигляду легенів означити заняття небіжчика. Як він працював у димі або серед вугляного пилу — його легені мають колір чорного чорнила, замість природного рожевавого. Легені робітників тютюнових фабрик покроплені брунатними плямами. Люди, що мали раз-у-раз до діла з ультрамариною — мають легені закрашені на блакитно. Легені тих, що вдихують солі, які мають в собі окис заліза — є кольору червоно-ржавого. Кількість заліза доходить деколи до півтора відс. ваги легенів.

Фабричний пил поборюють вентиляцією та уліпшуваними методами праці. Але як уникнути звичайного пилу, що літає всюди в повітрі?

Найкращий відпилювач.

Коли людина віддихає відкритими устами повітря широкою струєю впливає просто до уст. Як віддихає носом, воно проходить вузькими струями через круті носові канали, доходить до задньої стінки горлянки і щойно тоді гострим закрутом дістається до легенів. Дорога, що її проходить повітря при диханні носом є довга й вузька — і тому воно має час і змогу звільнитися від пилу. Більші частинки пилу задержуються в ніздрях носа на волосках, а дрібніші приліплюються до вогких стінок носових каналів. Так зупиняється по дорозі майже половина пилу, що знаходиться в повітрі, яке вдихаємо.

Четверта частина пилу задержується в горлянці, а тільки одна четвертина дістається до легенів. Отже віддихання носом це найкраща охорона легенів перед пилом!

Крім того повітря, що пройшло довгі носові канали огрівається і впливає до легенів вже огріте. Це дуже важне в часі великих морозів. Врешті, в носі повітря робиться вогке. Там воно очищується, нагрівається й насичується водною парою заки воно дістанеться до легенів. Люди, що віддихають устами хворують частіше на легені як ті, що віддихають носом.

Де подівається пил?

Здавалосяб, що пил, який громадиться в віддихових дорогах цілими роками, може вкінці загородити повітрю дорогу до легенів. В дійсности це не трапляється ніколи. Чому? Як оглянемо під мікроскопом верхню верству стінки віддихових доріг, то побачимо на її поверхні багато дрібних вій. Вони є такі малесенькі, що голим оком не можна їх побачити. Ці дрібні вії завжди порушуються якби мигають, при чому цей рух відбувається з глибини віддихових доріг вгору. Мигання вій пересуває дрібні частинки пилу з віддихових доріг до устної ями. Якщо чоловік довший час втягає в себе багато пилу — вії не можуть так скоро його усунути. Пил починає дразнити віддихові дороги. На їх стінах зявляється вогкість у формі слизі. Чоловік починає кашляти, а разом зі слизю видобувається пил, що осів на віддихових дорогах.

Чи ви знаєте, що...

...в середневіччі, при тяжких операціях давали лікарі пацієнтові до уст оловяну кулю щоб мав на чому затискати з болю зуби.

...найвища дотепер продукція раду на цілому світі дійшла до 30 грамів за один рік.

...найбільш багате в ліси місто Німеччини це Берлін.

...загальне число сліпих людей на цілому світі є 2.400.000.

...всі коти з червоними очима глухі.

...будова славної святині в Кельн тривала 632 роки. Її фундаменти заложили ще в 1248, а посвячення скінченої святині відбулося аж в 1880 році.

...між зворотниками міститься майже половина поверхні суші цілої нашої землі.

...на 140 міліонів мешканців Африки — є тільки 3 міліони білих.

...найгустіше заселений край цілого світу це Ява.

...індійське місто Бангкок має аж 860 святинь.

...в Японії має досі титул д-р медицини тільки 10 жінок.

...місто Аделайда в Австралії виказує найменшу на світі смертність серед дітей.

Сторінка без політики.

„ЦІСАРЕВА АННА“.

ЛЮБОВ ЧЕРВОНОГО ДИКТАТОРА.

В естонській пресі появилися перед кількома днями цікаві вістки про фаворитку Сталіна, яку його прибічники називають „цісаревою Анною“. Анна має імовірно великий вплив на червоного диктатора й вона теж мабуть була причиною сильних конфліктів між Сталіном та його найближчим окруженням.

З БАГАТОЇ КНЯЖНИ — ШВАЧКОЮ.

Анна має вже 40 літ, але й досі ще задержала красу молодої дівчини. Вона походить з російської аристократії та була багатою княжною. По жовтневій революції вона, молода ще тоді дівчина, попала у крайню нужду. Анна переселилася тоді з Петрограду (Ленінграду) до Москви та тут заробляла на життя кравецтвом до часу, аж звернула на себе увагу червоного диктатора.

ВІД СПІВЧУТТЯ ДО ЛЮБОВИ.

Анна та Сталін пізналися справді в незвичайних умовинах. Анна бачила зі свого вікна похорон жінки Сталіна Аліпуєвої. Під враженням хвилини вона кинула з вікна на домовину китицю квітів. Сталін, що йшов за домовиною, підніс очі та їх погляди стрінулись. У той мент рішилася доля Анни.

По двох днях до убогої кімнати Анни вдерлися чекісти й веліли їй іти з ними. Перестрашена Анна мусіла йти з ними. Її повезли автом до Кремлю. Довгим і темним коридором увійшла вона до скромно уладженої кімнати, де стояло тільки бюрко та кілька крісел. На стіні висів портрет... Петра Великого.

До кімнати увійшов якийсь чоловік. Анна мало не зімліла на той вид. Це був Сталін. Жіночий страх немило вразив червоного диктатора; він зблизився до Анни, взяв її за руку та тихо промовив:

— Не бійтеся, товаришко! Я хотів тільки подякувати вам за квіти, які ви кинули на домовину моєї жінки. Чому ви це зробили?

— Мені просто жаль було вас; ви були такі пригноблені... Я хотіла виявити вам своє співчуття.

— Дякую, ваше співчуття було для мене великою потіхою.

Раптом він змінив тон:

— Пані, ви є донькою князя. Якби не революція, ви були би сьогодні й далі багаті. Ви були нареченою сотника Ц., який згинув у 1914 р у Східній Прусії. Тепер живете з кравецтва, так?

— Справді! Але я не знаю звідки ви це все знаєте?

— Знати все — це один з моїх обовязків. — Хвилину він приглядався їй, вкінці спитав:

— Чи ви згодилися би працювати у нас. Для вас булиб тоді куди кращі умовини життя, як досі.

— Очевидно! Але я не можу співпрацювати з вами, ні з вашими товаришами. Цеж справа моїх поглядів. — Анна була ворогом комунізму.

— Добре — сказав дещо схвильований Сталін — в такім випадку я вас попрощаю. Я хотів лиш подякувати за квіти.

Вже при дверях спитав він Анну:

— Чи ви погодились би відвідати мене на моє прохання?

— Очевидно — відповіла вона.

— Імовірно я запрошу вас небавом. Тільки щоб ніхто не знав про ці ваші відвідини на Кремлі.

Анна притакнула та вийшла. Чекісти в коридорі... випрямились.

Анна не сказала нікому ні словечка про цю дивну пригоду. Довго вона не могла опанувати своїх суперечних почувань після тих відвідин.

По кількох днях Сталін знову запросив її до себе.

Тоді настрій не був уже такий напружений. Анна забувала іноді зовсім, що говорить з чоловіком, який знищив усе, що було їй колись дороге.

БОРОТЬБА АННИ ЗА ВПЛИВ НА СТАЛІНА.

Таким чином народилася найдивніша любов червоного диктатора й російської аристократки. Анну ненавидять зі щирої душі її нечисленні вже старі большевики, яких Сталін ще не відсунув. Передусім ненавидить її Каганович та його гурт жидів. Нема сумніву, що Анна чесна і шляхотна — як кажуть — жінка не впливала безпосередньо на Сталіна, коли він видавав присуди смерти на своїх недавніх товаришів, але саме вона створила дуже некорисний для них настрій.

Найближча будучність виявить, чи Анна переможе своїх ворогів, чи стане жертвою інтриг Кремлю. В кожнім випадку її роля в історії Росії доволі велика.

Ось такі ревеляції подає естонська преса. Чи вони правдиві, важко збагнути. Одно лиш замітне, що на большевицькому Олімпі разураз відбуваються ріжні іноді несподівані зміни, які европейська преса намагається ріжними способами пояснювати.

Міліоновий обман у Монте Карльо.

МОЛОДА ПАРИЖАНКА ВИКРИЛА ОБМАНЦІВ.

Дім гри в Монте Карльо зазнав на початку цьогорічного сезону величезних втрат. Банк виказував день по дневі дефіцит 150—400 тисячі франків і ніяким чином не можна було прослідити причини того дивного становища. Дирекція догадувалася, що в касині працює якась банда обманців; крупієрам приобіцяли великі нагороди за викриття злочинців, але всі зусилля були даремні.

Дивну загадку розвязала несподівано вісімнадцятьлітня парижаночка, скромна службовичка, яка на конкурсі одного з париських часописів дістала як нагороду право безплатного виїзду до Ніци й Монте Карльо. На дорогу дістала вона відповідну суму грошей і деяку кількість штонів, що ними грають у касині. Молода панянка грала не тільки своїми штонами, але й чужими, бо ріжні забобонні грачі, які знали, що вона перемогла на конкурсі, віддавали їй доволі великі суми в надії, що вона принесе їм щастя. Таким чином перебула вона багато вечорів при рулетці, навчилася всіх правил гри й почала призадумуватися глибше над системою розчислень. При цьому треба додати, що вона мала спеціяльний талант до числення, тому теж змалку звали її всі „чудесною дитиною“. Панянкою працювала вона кілька літ у телефонічній централі, в якій набрала швидкої орієнтації, що їй згодом стало у пригоді при викритті обману.

Молодій парижанці впало в очі те, що деяким грачам виплачували багато більші суми, як їм належалося, на підставі її обчислень. При цьому вона запримітила, що один і той самий чоловік ставить одночасно на „чорне“ й „червоне“ та на ріжні цифри. Чи він вигравав, чи ні, крупієр підсував йому мигунцем велику кількість штонів. А тому, що всі інші діставали справедливо свої виграні, ніхто не звертав на це уваги. Вкінці панянка ствердила, що хоч згаданий грач іноді і програвав, то все лиш дуже незамітні суми.

Парижанка повідомила про свої помічення управу касина й тоді справді викрили, що крупієри були у змові з деякими грачами та ділилися з ними приходами. Цілу банду обманців арештували. Парижанка дістала не тільки високу грошеву нагороду, але теж добре платну посаду службовички касина. Вона мала доглядати, щоб такі обманства більше не повторилися. Очевидно її прізвища управа касина не думає навіть виявляти.

Живцем заморожений у ледівні.

Двох молодих французьких інжинірів відвідувало недавно славну, найбільшу у світі ледівню в Шікаго. Раптом, коли вони опинилися в ледівні, затріснулися несподівано за ними важкі двері.

Ціла подія мало що не закінчилася смертю обох інжинірів. Тільки справна праця контрольорів рівні виратувала їх від неминучої смерти. Бо коли стукіт до дверей та накликування нічого не помогли і коли їм почав чимраз більше дошкулювати холод та вони почали вже попадати в сонність, яка попереджує смерть від морозу, інжиніри впали на щасливу думку попсувати заморожні уладження, що їх ще перед хвилиною так подивляли.

Уридовець, який відбував дижур при контрольних апаратах, запримітив, що в камері ч. XII трапився якийсь дефект. Стяжка, яка реєструвала холод, почала виявляти великі ріжниці; також і тиснення зменшилося.

Коли відчинили двері келії, оба інжиніри були вже непритомні. Вони захорували на запалення легенів, з якого по кількох днях вилікувалися. Лікарі заявили, що якби їх віднайшли були пів години пізніше, рятунок був би спізнений.

—o—

Вуж проковтнув вужа.

В льондонському зоольогічному городі трапилася недавно дивна подія, що кобра-самець проковтнув малощо меншу самицю-кобру.

Кілька літ тому Льондон переживав уже таку сензацію. Тоді йшло про інші „королівські“ вужі. Тоді теж вуж хотів проковтнути свою самицю, але перешкодив йому в цьому безпечі сторож, який вирвав майже в останній хвилині вужеві його жертву з пащі. Жертва нападу не потерпіла на цьому нічого, бо вже 10 хв. пізніше з найкращим апетитом проковтнула два щурі.

В недавньому льондонському випадку інтервенція сторожа не багато помогла би, бо кобри мають зуби закривлені до нутра, так що вирвати кобрі жертву з рота майже неможливо.

—o—

Важна дата — 31. жовтня.

Щороку 31 жовтня припадає Всесвітній День Ощадности. Цей день належить до тих дат, які цілий культурний світ установив у повоєнних часах, щоб особливо підкреслити і звеличати гасла та ідеї загальнолюдського значіння. Наприклад, таким днем є День Матері, що припадає щороку в другу неділю травня і призначений на піднесення гідности та звеличання матері-виховниці, від якої залежить справді майбутнє людства. Другим таким днем є День Ощадности, 31. жовтня, призначений на звеличання й поширення ідеї ощадности. Ці дати можнаб назвати культурними датами повоєнного світа і вони блестять мов зорі між іншими датами, так званими „історичними“, які здебільша є тільки свідками й символами чогось відемного, наприклад: несправедливости і насильств. Ідея ощадности має також загально людське значіння й то наскрізь додатне. Загальна ощадність причинилася до загального добробуту, при загальному світовому добробуті можна булоб легше усунути й мож... ну причину політичного лиха та несправедливости. Зокрема, коли мова про український нарід, то сміло можна сказати, що якби у нас раціональна ощадність, ощадність у рідній банку, стала загально-практикованою національною чеснотою, то економічний добробут і всі моральні цінности, що родяться з ощадности, далиб народові таку матеріяльну й моральну силу, яка певно поставила би нас у ряди щасливих народів. Тому теж найкращим вшануванням Дня Ощадности і найбільш патріотичним ділом у цей день буде рішуча постанова всіх нас, українців, посилити раціональну ощадність в наших рідних установах — в імя свого особистого, родинного й загального добра!

(Ю.)

Вістки з Закарпаття.

В двох кореспонденціях відомого нам громадянина з Ужгороду, які подають багато матеріялу вже перестарілого, вибираємо тільки те, що у нас зовсім невідоме. Ред.

„..Коли по майже 10-денній перерві прийшли до нас українські часописи з Галичини, ми просто не знали, що думати: так багато було в них вісток з Закарпаття, наскрізь неправдивих, просто висаних з пальця. Отже ні слова правди в тому, немовби на Закарпатті в критичних днях Чехословаччини були якісь заворушення населення, немовби населення (і то докладно в 4 відсотках!) вивтікало було в гори, немовби йшли зазиви не платити податків, немовби арештовано о. Августина Волошина і сотки інших українців і т. д. і т. д. Усе те чиста видумка, яку пускали в світ ріжні пресові агенції та радіоспікери. На Закарпатті був і є весь час спокій і лад, ніякі заворушення, тимбільше комуністичні, нікому й не снилися. Щодо арештувань українців, то був арештований давніше лише учений богослов, редактор Рогач і дир. школи Мандзюк, але їх обох по кількох інтервенціях саме наслідком відомих подій у ЧСР випустили на волю.

Ви певно знаєте, як виглядала в Ужгороді **маніфестація з приводу привитання нашого першого автономного уряду** (описи в галицькій пресі — блідні неповні). Скажу вам тільки що ентузіязм населення був небувалий. Під палатою краєвого уряду зібрались і свідомі українці і москвофіли, але українців було значно більше, тому й не диво, що мін. Ревая і його гарну промову принято з захопленням та перервано її раз-у-раз гураганними оплесками. На закінчення тої маніфестації українці розвинули жовто-блакитний прапор і з українськими піснями на устах рушили головними вулицями міста. Український похід закінчився під Народним Домом „Просвіти", де вивішено наш прапор і де **вперше на площі в Ужгороді** тисячна маса відспівала наш національний гимн „Ще не вмерла Україна". Багато людей плакало зі зворушення.

Від кількох днів нас тут просто закидають летючками в такій мові й такому дусі, як трубить кожного дня вечором радіо з Будапешту, що тут приймають переважно **з усмішкою**, бо всі старші добре **памятають панування** мадярів. Була теж летючка з жовто-блакитною перепаскою і написом: „Най жие автономна Руська Країна!"

Цікаво ще може буде вам довідатися про нового губернатора **д-ра Олександра Бескида**. Це людина чесна і безстороння, але лагідної вдачі і мабуть дасть на себе впливати нашим і чеським москвофілам. Віцегубернатор **д-р Мезнік**, якого відкликали, був людиною наскрізь безсторонньою і розумним урядовцем, який признавав, що тут живе нарід український, а не московський. Він мав теж відвагу сказати правду в очі москвофільським юношам на „зїзді русской студ. молодежи" підчас цих ферій, перестерігаючи їх перед цькуванням на українців та не дуже покладатись на свою чисельну перевагу.

Щодо нас, свідомих українців, то ми тут **пішли свідомо на співпрацю з москвофілами в державному будівництві**, бо наш найвищий наказ під теперішню пору: **salus rei** publicae. Ми свідомі, що тільки спільним зусиллям обох тутешніх напрямків зможемо себе оборонити і встоятись. Але це не значить, що ми в чому-небудь зрікаємось наших основних домагань. Навпаки — саме тепер **ми всі обєднались більше, як коли біля Першої Української Народньої Ради**, якій віддались до диспозиції також всі б. українські старшини і вояки.

В хвилині, коли цей лист кидаю до почтової скриньки, люди масово слухають на вулиці радіопередачі з Кошиць. Бо маґістрат Ужгороду розставив у кількох найрухливіших точках міста голосники, які кілька разів денно передають актуальні вістки з Кошиць або Праги. Найбільше всіх цікавить, зрозуміла річ, **справа кордонів Карпатської України з Мадярщиною**, яка, як певно знаєте, не вдоволяється нині чисто мадярськими селами включно з містом Береговом (Береґсас), але посягає навіть на столицю нашої автономної держави — Ужгород. Це ужгородців найбільше займає і — тривожить

Мак.

Премієр Мадярщини погрожує.

Прем. Імреді приняв представників преси та зложив ось як заяву на тему найновішої мадярської ноти до Праги:

Не тратимо віри, що пощастить нам полагодити все мирним шляхом.

Якщо все таки не вдалось би нам довести до того, щоб противна сторона приняла наші пропозиції, мадярський уряд був би рішений здійснити свої справедливі домагання всіми засобами, якими диспонує нарід.

——o——

Нова конференція у Відні вирішить кордони

КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ ТА СЛОВАЧЧИНИ З МАДЯРЩИНОЮ?

По інформаціям агенції „Авас" з Праги, тамошні, добре поінформовані кола переконані, що вже на днях зачнуться чехо-словацько-українські переговори в якімсь невтральним місті, мабуть у Відні. Німеччина енерґійно настоює на скорше вирішення конфлікту і то не інакше, як на етноґрафічних основах, з дрібними коректинами з уваги на господарський інтерес суперників. Словаччина віддалаб Мадярщині територію з 5.784км. кв. з 395.000 населення, в тім числі 45.000 словаків. Щодо Карпатської України, то вона відмалаб, що правда, Мукачів та Ужгород, але малаб відступити Мадярщині частину залізнодорожної сполуки: Чоп—Берегів. Німеччина нібито натискає на мадярів та сфедерований чехо-словацько-український уряд, щоб свій конфлікт якнайскорше полагодили.

По інформаціям агенції „Авас" з берлінських офіціяльних кол, вістка про узгіднення поглядів між німецьким та польським урядом у справі Карпатської України не відповідає дійсности і є щонайменше випереджуванням факту.

Париж занепокоєний домаганнями альзатців.

„Ельзас-Льотрінґер Цайтунґ" стверджує з жалем, що альзатці дістали „рівноправність": підчас мобілізації звязку з чеською кризою у змобілізованих частинах першої лінії було понад до 90% альзатців. З цього факту „Ельзас Льот. Цайтунґ" робить ось-які висновки: „Коли вимагають від нас таких жертв, треба також признати наші вимоги, зокрема, коли звертаємося з домаганнями, що їх демократичні засади французької республики радше потверджують, ніж нарушують. Коли в окопах передніх оборонних ліній дається альзатським німцям першенство, то можна їм дати також рівноправність у справі мови. Хто є настільки добрий, щоб дати своє життя, цього мова мусить бути також настільки добра, щоб мати право громадянства".

Цю статтю коментують у Парижі з неспокоєм, бо добачують у ній небезпечний прояв відосередніх тенденцій Альзасії.

——o——

Студентські справи.

З ЖИТТЯ УКРАЇНСЬКОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ ГРОМАДИ У ВАРШАВІ.

Інавґурація академічного року. Небуденною імпрезою української варшавської кольонії була інавґурація академічного року, влаштована Українською Студентською Громадою 15-го жовтня в одній з найбільших саль Варшави. Випала вона тим більш величаво, що на цей час припали саме роковини 20-ліття заснування Українського Університету в Камянці Подільському. Стоячи на позір, присутні привітали прапор У. С. Г., внесений на салю. Першою точкою програми було вступне слово, в якому заст. голови Громади В. Реґей у змістовних словах змалював послідовність змагань української академічної молоді. Реферат п. н. „Життя українських студентів у Камянець Подільському Університеті" виголосив б. ректор того університету, проф. д-р Іван Огієнко, з властивим собі цікавим підходом до теми. Дальшу частину програми заповнили: виступ мішаного студ. хору під управою І. Ткачука („Україно мати", „Засяло сонце" — комп. Лисенка) і декламації Олі Шепарович („Відповідь" О. Теліги й виїмки з віршів Наріжної) та Василя Шпуля (вибір з поезій Ольжича). Варто підкреслити вдатний виступ з фортепіяновим сольом Ірини Фещенко-Чопівської, студ. В. Торг. Школи, що виявила високу клясу концертової гри. Закінчено інавґурацію відспіванням національного гимну при похиленому прапорі.

Студентські вечерниці — „фуксівка". Інший характер мали вже вечерниці п. н. „У. С. Г. — фуксам", що відбулися тогож вечора. Як щороку, влаштовано традиційну веселу „декорацію фуксів" і танці для поодиноких високих шкіл. Королевою фуксів вибрано Марію Яшанівну, студ. Стомат. Академії. В перервах виступав зі своїм репертуаром мужеський квартет зі здібною акомпаніяторкою К. Кобилківною, студ. Політехніки. Серед безжурного сміху протягнулася вечірня аж до світанку.

Відчит в У. С. Г. про Закарпаття. Дня 22-го жовтня на перших у цьому році рефератових сходинах У. С. Г. у Варшаві виголосив цікавий реферат п. н. „Закарпатська Україна" Микола Коваль. Актуальна тема викликала оживлену дискусію, що затягнулась до пізного вечора. Перед рефератом присутні повстанням з місць ушанували память наймолодшої прихильниці У. С. Г. Ніни Майстер, що відійшла від своїх приятелів підчас ферій.

Ківш.

З ЖИТТЯ УКРАЇНСЬКОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ ГРОМАДИ В ПОЗНАНІ.

Традиційним звичаєм У. С. Г. в Познані улаштувала 18. X. ц. р. в новій домівці при вул. Ґранічній 1 запізнавчий вечір. При спільній вечері проведено час на милій та дружній гутірці. По вечері всі перейшли до ресторану на дансінґ.

До Познаня цього року зїхалося досить багато студентів-українців. Тепер Громада нараховує 99 членів і тих, що користають з домівки. Управа Громади вже заздалегідь подбала про гарну, просторну пятикімнатну домівку, де міститься також власна харчівня. Тимсамим Громада зробила своє, бо те, що в минулому році було лише мрією, цього року вже стало ділом. Треба ще зазначити, що харчівня сповняє тепер велику ролю. Вона між іншим згуртовує та обєднує майже всіх наших студентів що студіюють у Познані. Цього року, всі, що приїхали на студії до Познаня, вже вписалися до Громади, чого іншими роками не було.

Праця в Громаді йде тепер повною парою, бо на 20. XI. ц. р. приготовляємо академію 950-ліття хрещення України для членів та старшого громадянства, що його сюди кинула доля чи недоля. На цю академію Управа Громади запросила академічного душпастиря о. д-ра Гриньоха. При цій нагоді о. д-р Гриньох доверши би посвячення нової домівки.

Д. К.

КОНФЕРЕНЦІЯ АМБ. ЛІПСЬКОГО З МІН. РІБЕНТРОПОМ.

У вівторок 25. ц. м. мін. Рібентроп приняв польського амбасадора Ліпського в Берліні і відбув з ним нараду. Здогадуються, що темою наради була справа чесько-мадярського конфлікту. В середу 26. ц. м. мін. Рібентроп виїхав до Риму, де відбуде нараду з мін. Чіяно.

Чеські турботи з жидівськими еміґрантами.

Як подає „Пті Парізієн", жидівське питання у Чехословаччині прибрало нагло дуже гострий і поважний характер. Чеський уряд мабуть хоче заложити для жидів еміґрантів з Австрії, Німеччини та Судетів концентраційний табор у Моравії. Там вони перебулиб на утриманні держави аж до хвилини, коли великі держави ухвалить якесь рішення у справі їхнього приміщення.

Наплив жидівських еміґрантів починає щораз більше тяжіти на чеському господарському житті та викликує зокрема протести зі сторони мешканців Праги.

ЗАЛІЗНИЧА КОМУНІКАЦІЯ МІЖ ЧЕХОСЛОВАЧЧИНОЮ І НІМЕЧЧИНОЮ.

На основі порозуміння чехословацького уряду з Німеччиною, наладнають в найближчому часі залізничу комунікацію між Німеччиною і Чехословаччиною в 13-ох місцях.

НОВИНКИ.

— **З якнайкращих** шкірок футро — поручає і виконує у нас тільки Юліян Гушевський — рік основ. 1928 — Львів, пл. Капітульна 3. І. пов., телефон 254-46. 1430 —?

— **Нове для жінок.** Жінки, читайте цікавий роман Е. Кротевича **„Звільнення жінки"**. Чудовий стиль, глибокі думки, цікаві ... актуальні проблеми. 384 сторінок. Ціна 4.00 зол. Замовляти в В-ві **„Українська Книгоспілка", Львів, Крашевського 23.** Жадайте у книгарнях! 2227 —3

— **Українські авдиції** із закордонних радієвих стацій слухайте тільки на радіоприймачах ф-ми „Е-комп", Львів, вул. Сикстуська ч. 29, тел. 203-30.

— **Космео** — Львів, Миколая 7, фахово порадить Вам Пані, як раціонально плекати вроду.

— **Кравецька робітня** під фаховим проводом п. Марусі Ганушевської-Лади перенесена до льокалю при вул. Длугоша 19 партер, та дальше виготовляє солідно, дешево і точно всякі жіночі і дитячі одяги. —3

— **В 950-ліття хрещення Руси-України** відбудеться 31. жовтня ц. р. в год. 7.30 вечором у салі „Сокола-Батька" при вул. Руській ч. 20 духовна конференція під проводом о. редемпториста В. Величковського.

— **Порадня шкірних недуг** городського старости у Львові при вул. Яковича ч. 3. приймає бідних недужих в таких ординаційних годинах: д-р К. Кавчинський приймає мужчин і жінок у понеділки і четверги від год. 18.30 до 19.30; д-р К. Савіцька приймає жінки в середи і в суботи від год. 18.30 до 19.30.

— **„Львівська самоврядна управа супроти мистецтва"** на таку тему матиме реферат ред. Г. Гешелес у четвер 27-го ц. м. в год. 7. веч: у салі Професійного Союзу Львівських Артистів-Пластиків, Марійська площа 9.

— **В Українськім Лікарськім Товаристві** чергові сходини членів у пятницю 28. ц. м. в год. 7. ввечір у власній домівці. На сходинах виголосить д-р Нарциз Лукіянович реферат п. н. „Аналіза снів".

— **Найвище відзначення фабрики Лещків.** На 1-ій львівській виставі шпитальництва у Варшаві хліборобсько-промислові заведення Романа Журовського у Лещкові дістали найвищу нагороду „золоту медалю". Лещків вислав на виставу тільки ту частину своїх виробів, що звязані безпосередньо зі шпитальництвом, а саме коци, пледи і бунди для лікарів на провінції.

— **Свячення василіянських богословів** на диконів відбулося 9. ц. м. у церкві оо. Василіян на Засянні в Перемишлі. В год. 9-ій у вщерть виповненій церкві почалося свячення двох богословів: Рафаїла Проціва і Мелетія Войнаря, що його довершив Преосвященний Кир Григорій. Підчас Служби Божої співав хор питомців. Черговоі неділі 16. ц. м. відбулися свячення нововисвячених диконів на священиків. Торжественну Службу Божу відправив Преосв. Кир Григорій в численній асисті. Підчас Служби Божої співав засянський хор, підчас свячень хор питомців. Нововисвячені черці виїдуть ще цього року на вищі богословські студії до Риму.

— **Польський католицький часопис зневажає греко-католицьких священиків.** Польський католицький часопис „Пшеводнік Католіцкі" (ч. 4?), помістив таку новинку п. н. „Слід би провірити": „Своєчасно була голосною справа появи та утревалення образу Богоматері на шибі вікна в хаті простого селянина в Чайковичах, у львівській воєвідстві. Цей образ вималював хтось із завзятих українців. Бож дуже характеристичний момент, що „чудотворний" образ появився точно 24 години по оголошенні вістки про будову нового римо-католицького костела. Образ відвідують постійно українці (в оригіналі: русини — прим. Ред.) і складають жертви, які — о диво! — призначив місцевий „поп" на будову нової церкви. Урядових дослідів не було і в цьому напрямі нічого не роблять. Слід би цілу цю справу провірити." Дійсно таким зневажливим нападом на греко-католицьких священиків польського „католицького" часопису, що не вагається називати їх „попами", повинні зац...витися якнайшвидше вищі церковні чинники і провчити якслід „архикатоликів" редакторів з „Пшеводніка Католіцк"-ого, щоб не висміван на зразок большевицьких безбожників чудотворної появи Богоматері в Чайковичах.

— **Зловили на кордоні.** „Век Нови" з 27. ц. м. повідомляє, що прикордонна сторожа в Лавочнім притримала сімох молодих українців, які намагалися перейти нелеґально кордон з Польщі до Карпатської України. Притриманих: Теодора Бігуна, Зиновія Теліщука, Богдана Даниловича, Ореста Мокляка, Івана Чапельського, Михайла Ратушного і Романа Карпинця — всіх зі Львова, відставили до арешту у Сколім.

— **До табору в Березі Картуській** вислано за владою мешканця Гобріччя — Шалкевича пов. Городно тому, що Шалкевич, як співвласник тартаку виплачував робітникам винагороду бонами, за які вони мусіли купувати харчі в його крамниці по високій ціні.

— **Національна боротьба на Тешинському Шлеську.** Польська преса обурюється на вістки берлінського двотижневика „Остлянд" про національну боротьбу на Тешинському Шлеську. „Остлянд" пише, що вже в перших днях польського панування на Тешинському Шлеську почалася за Ользою під проводом воєводи Ґражинського національна боротьба не лише проти чехів, але і проти німців

— **Львівська хроніка.** На пл. Краківській невідомий напасник вирвав К. Скробацькій торбинку з 4 зол. і документами вартости 20 зол. — На мотоцикль Ю. Рутковського наїхав віз при вул. Личаківській та ушкодив його. — При розбиранні „люнапарку" при вул. Пелчинській робітник Н. Швед зломив собі хребетний стовп. У важкому стані відвезли його до шпиталю.

— **Краєва хроніка.** Над Сільцем Беньковом, пов. Камінка Струмилова перейшов буревій, що знищив на цвинтарі коло 50 хрестів і памятників. — У Білявинцях, пов. Бучач дві дівчини пішли копати глину. Нагло обсунулася земля і присипала обі дівчини. 15-літня Марія Рутковська згинула, а 14-літня Евгенія Кубасевич легко ранена.

— **Стада вовків** появилися на терені Браславщини і роблять селянам велику шкоду. Населення звернулося до влади з домаганням, щоб мисливці зорґанізували облаву на вовків. Підчас останньої облави застрілено трьох вовків.

— **Перестав виходити у Празі** німецький щоденник „Праґер Міттаг", що був органом демократичної партії. Редакція в останньому числі остаточно розпрощалася зі своїми читачами: „Нема вже світа, в якому ми жили та працювали. Його змели події, до яких найкраще не завертати. Не хочемо перемінитися з боєвого органу в листок для офіціяльних повідомлень, не хочемо тому кланятися, що палили, і палити те, чому кланялись. Відходимо з політичної арени — та не для того, щоб спинити боротьбу за ідеї, які нам були дорогі, а... щоб мовчати"

— **Гострий виступ проти віденської оперетки.** „Вінер Беобахтер" домагається, щоб з театрального репертуару усунено легку віденську оперетку, бо вона є виключно жидів. Т. зв. добродушність віденців, що її представляють у багатьох світової слави оперетках, не відповідає дійсности, бо віденці не є такі простодушні. Далі часопис рішуче домагається від віденців, щоб вони не співали пісень, що їх скомпонували жиди, між іншими популярної пісеньки про візника (Фякер-Лід), бо її автором є жид Пік. Вкінці часопис остерігає всіх музик перед дальшим виконуванням творів жидівських композиторів, бо у протилежному випадку можуть сподіватися активного виступу націонал-соціялістів.

— **Фабрику шампана** уруxомили в полудневій окрузі Сов. України. Згідно з затвердженим пляном фабрика має продукувати пів міліона пляшок шампанського вина річно. Совітська преса запевняє, що ... українського вина є найкращим доказом добробуту населення України. Шампанське вино призначене в першу чергу для репрезентаційних гостин і бенкетів, що їх уладжують з ... нагод совітські достойники.

— **Виселюють утікачів з-перед 400 років.** Понад 50 родин португальських жидів, які живуть у Стамбулі та є потомками жидів, що перед 400 роками мусіли покинути Португалію, робить заходи, щоби придбати португальське громадянство. Португальська преса прихильно поставилася до прохання юлонії португальських жидів підкреслюючи, що вони зберігли португальську мову. Згадана кольонія старається придбати тепер португальське громадянство тому, що турецький уряд зажадав від кожного чужинця документів тотожности. А що згадані утікачі не мають таких документів і нема теж архіву з документами — турецька влада може їх виселити зі Стамбулу.

— **Страшна летунська катастрофа** трапилася в Австралії, де великий пасажирський літак розбився об скалу гірського масиву. В катастрофі згинуло 14 подорожніх, між ними член австралійського парляменту і чотирьох членів залоги.

— **Велика пожежа корабля на морі.** У вівторок 25. ц. м. вночі німецький корабель „Дойчлянд", що плив з Гамбурґу до Ню Йорку, розіслав радіотелеграфічні заклики до кораблів на морі, щоби поспішили йому з допомогою, бо корабель горить. На розпучливі сигнали поспішило негайно з допомогою кілька американських кораблів, норвеский і французький. Одначе заки кораблі приїхали з допомогою залога німецького корабля встигла вгасити пожежу. Ні 500 подорожніх ні 400 осіб залоги не потерпіли ніяких втрат. Корабель „Дойчлянд" збудовано в 1923 р. має 22 тисячі тон містоти.

— **Швидка будова нової залізниці на Сибірі.** Совітська влада намагається якнайшвидше запевнити собі свободу рухів на Сибірі. Тому будують нову трансибірську залізницю у північнім Сибірі, відтинок якої Томск—Айсіно передано вже до вжитку. Томск має тепер получення з Анжеро—Люджинском, що є вузловою стацією нової транссибірської залізниці. Будова залізниці у північних районах Сибіру дає змогу совітам використати сибірські ріки як комунікаційні шляхи з північною морською дорогою.

— **Лет для ліквідації Блюхера.** Щойно тепер виявилися подробиці лету Москва—Комсомольськ, що його відбули на літаку „Родіна" три совітські летунки. Отже виявляється, що цей лет зорганізувало Г. П. У. в половині вересня, саме тоді, коли політичний комісар Мехліс у Хабаровську усував марш. Блюхера зі становища командanта армії на Далекому Сході. Завданням летунок було відвернути увагу громадянства СССР від подій, що відбувалися в головній кватирі марш. Блюхера на Далекому Сході. Тому совітський пропаґандивний апарат використав усі засоби, щоб якнайбільше притягнути увагу совітської опінії до лету трьох летунок. У Москві кружлають поголоски, що летунки дістали наказ осісти в тайзі, щоб громадянську опінію можна було прикувати до розшуків літака в тайзі. З цією метою змобілізовано ціле далекосхідне летунство під проводом ком. Кагановича, приятеля Сталіна, нібито до розшуків летунок, а в дійсності тому, щоб розбити бунт вірних марш. Блюхерові гарнізонів.

— **Ріжні вісти.** Кн. Трубецкой, який недавно дістав литовське громадянство, задумує перенести з Парижа на Литву свою велику фабрику радіоапаратів. — Румунський наслідник престолу великий воєвода Михайло скінчив 17 років. — Румунське міністерство летунства ...

голосило тижневу жалобу у зв'язку з катастрофою двох військових гідропланів на озерах під Констанцою.

Вел. Британія проти зазіхань Мадярщини.

Льондонський „Таймс" пише, що В. Британія не загарантує нового чесько-мадярського кордону, якщо при його визначуванні буде нарушена засада самовизначення народів.

✝ Посмертні згадки

ВАСИЛЬ БАРНИЧ.

В пятницю 14. жовтня закінчив у Коломиї своє трудяще життя бл. п. Василь Барнич, колишній довголітній директор народньої школи і культурно-освітній діяч у Балинцях, а в понеділок рано 7. ц. м., віддало йому коломийське й балинецьке громадянство останню прислугу, відпровадивши його на вічний сон на місцевий цвинтар.

Покійний Василь Барнич — це зразок ідейного учителя й народнього діяча передвоєнної доби. Народився 14. лютого 1855 р. в Чертежі жидачівського повіту в селянській родині. Змалку мав замилування до співу. Батьки післали його до Львова до вчительської семинарії. Покінчивши науки, учителював від 1874 р. спершу в рідному селі, а від 1883 р. у Балинцях коломийського повіту. Тут розвинув жваву діяльність на культурно-освітньому полі. Завдяки його праці Балинці з глухого, дошками забитого села („балинецька напасть") стали культурним національно свідомим осередком цілої Гвоздеччини. Найперше довів до того, що школу з одноклясівки перетворив на чотироклясову (сьогодні вона 7-клясова). У 1884 р. з кількома старшими громадянами засновує в Балинцях читальню „Просвіти" та з учнів творить хор, годом славний на цілу околицю. Коли в р. 189. прибув до Балинець о. Тит Войнаровський, гугий енергійний та активний народолюбець, повстав власний дім читальні, а потім райфайзенка, крамниця і згодом кооператива „Наля", кружок „Сільського Господаря" та „Січ". Опісля вони подбали про будову нового шкільного будинку і потім почали збирати фонди на будову церкви. Культурно-освітню працю вів Барнич головно живим словом зі сцени і піснею. За час своєї педагогічної праці виховав і вислав до середніх шкіл чимало молодих селянських хлопців. 36 років він працював у Балинцях і всі любили його за його працю, безкорисність, високу характерність та сильну волю. Коли в 1919 р. відходив від них до Коломиї на емеритуру, учні не забували ніколи про нього і в 1935 р. уладили йому свято з нагоди 60-літних народин. І в Коломиї не відтягнувся від праці. Довгі роки він міщанський церковний хор та виховував молоді співочі сили.

Повалною громадою зі своїм парохом о. Миндюком, з оркестрою, з хором та з вінками, з гуртком молодих школярів, синів його учнів, під проводом учителя Драгана прийшли краяни попрощати востаннє свого улюбленого директора. Похорон вело 6 священиків. У церкві відправив помнальну Службу Божу о. прелат Ол. Русин, співав церковний хор під батутою проф. Д Николишина. На цвинтарі зложено небіщика до родинного гробівця. Останнє прощальне слово виголосив о. прелат Русин. На жаль, не було промови від Балинець... — В. И. П.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Гармати під Городком.

Був свого часу 1918 рік, був фронт під Львовом, а парлямент у Станиславові і були деякі цікаві речі. Наприклад: на фронті йшла боротьба, на дипльоматичних стежках шлялися туди й сюди курієри, а в Станиславові йшли безконечні дебати про поділ дідичівських грунтів.

— Ми мусимо дати народові доказ нашої щирої демократичности. Тому ділимо!

І я вірив, що так має бути, аж доки не спитав дядька.

Дядько старий, до війська вже не надавався, сидів дома та з трудом годував велику рідню. Сини і зять пішли — осталася жінота і діти.

— Тепер вам напевно полекшає. Чули ви про примусову парцеляцію.

— Та чув — криво посміхнувся старий, — але...

— Ви певне думаєте, що будуть шахрайства!?

— Сохрань Боже. Шахрайства не буде, але...

— Що „але"?

— Гармати під Городком гудять, а в Станиславові землю ділять, от що!...

Пригадався мені той епізодик, коли прочитав я про непорозуміння, заяви, погрози, дебати і резолюції українців на Закарпатті. Народовці і москвофіли взялися за чуба, щоправда у власній хаті, але ще не заінтабульованій і при відчинених дверях. Мов не в голові їм, що в нотаря зібралася ціла купа рефлектантів на їхню хату, а крізь двері заглядають сусіди і тільки ждуть, щоби ввалитися в середину з галузкою мира, зробленою з ....орчика.

Тоді напевно погодять обох братів, а брати напевно — згідно з традиційним ритуалом — почіхають потилицю... „Гей-гей!"... „Ая-ая, ех!..." — і зідхнуть один важко, другий тяжело, аж гори здригнуться.

Чи треба конче цього? Чи не ліпше піти, заінтабулювати на себе хату, прийти додому, замкнути на два спусти двері, а тоді вже про мене — і до братньо чуба братися. Не перечу, є за що, і скорше чи пізніше до цього мусить дійти, а я навіть знаю наперед висліди тієї обовязкової чубодрачки, але покищо — пакс вобіскум, милі браття Закарпаття!

Галактіон Чіпка.

СТЕПАНІЯ ГІРНЯКОВА.

Степанія з Зайлів Гірнякова, народня вчителька в Тязові, померла 13-го жовтня ц. р. в загальному шпиталі у Станиславові у 50 році життя.

Дванадцятьох священиків узяло участь у похороні Покійної, в тому трьох крилошан, а саме о. Іван Луцик, о. Юстин Гірняк та парох Чернієва о. Микола Салі. Покійну супроводила сільська дітвора з Тязова, де приблизно 20 літ вона вчила, відділ Т-ва „Взаїмна Поміч Українського Вчительства" зі Станиславова і член Головної Управи Товариства у Львові, далі учні станиславівської української гімназії, рідношкільна молодь і тязівські селяни. Любили так сильно свою „паню Гірнякову" тязівські селяни, що не дали домовини з її тлінними останками на караван, але цілу довжезну на кілька кільометрів дорогу від шпиталю аж на цвинтар несли, зміняючись, на своїх плечах! Підчас похоронного обряду співав хор читальні „Просвіти" з Тязова.

На цвинтарі зворушливу промову виголосив парох Тязова, о. Ярослав Посацький, згадуючи про заслуги Гірнякової, що вложила багато своєї праці, виховавши з половину мешканців села. Промовив також Кирило Ткачук, управитель школи в Ямниці і м-р Михайло Гева, управитель школи у Станиславові.

В. Ія П!

Відозви й комунікати.

КОМУНІКАТ ПАРОХІЇ СВ. ЮРА

Двадцять літ користали українські товариства Львова з привілею збирати гроші в пушки під церквою св. Юра. Як довго парохія могла це понести, і парох і парохіяни зі щирої душі жертвували свої лепти на ціль тих товариств. Тепер приходить парохія з просьбою до всіх без виїмку товариств, які дістануть чи то від Воєвідства, чи від Городського Старосства дозвіл на збірку під церквами, щоб вони починаючи **від 1. листопада ц. р. до травня 1940. р.** схотіли зрезигнувати зі збірки у св. Юрі, чи то у брамі, чи на площі в околиці церкви.

Даючи двацять літ доказ доброї волі для товариств, прошу тепер усі товариства дати такий доказ доброї волі для катедри св. Юра. **Обновлювана катедра вимагає більших видатків, отже і збільшених жертв парохіян та зосередження тих жертв на вище означений час тільки на ціль обнови катедри, яку хочу і внутрі прикрасити і зверха обновити.**

Певний зрозуміння моєї просьби у всіх товариств, подаю до відома, що на вище означений час всі збірки до пушок під церквою св. Юра будуть збирані виключно на обнову катедри св. Юра.

О. Леонтій Куницький, парох.

Веч. дениник, метеорольог. вістки, спорт. Програма на завтра, 21.00 На чому основується зміна господарської перебудови, 21.10 „Відлюдки та поет“ ком. Шефра у вик. артистів театру ім. Висоцького з Катовиць, 22.00 Спортові вістки, 22.05 Трансм. з життя, 22.25 Про фестиваль сучасної музики в Льондоні, 22.35 Літер. фрагмент: „Під серцем“ Ю. Андижевського, 23.05 Закінчення авдиції, 23.05—23.35 Танкова музика. (Варшава II.).

Пятниця, 28. жовтня 1938.

7.00 Ранішній дениник, 8.00 Авдиція для шкіл, 8.10 Година господині: Мати і дитина, Поради, вістки, легка музика з пл., 11.00 Для шкіл: фрагменти з „Дзядів“ Міцкевича з музикою Монюшка, 11.25 Балетова музика з пл., 11.57 Сигнал часу, 12.03 Полуднева авд., 14.00 Інформаційна Газетка в українській мові, 14.10 Музика з пл., 14.30 Фрагм. із пов. Крашевського „Стара казка“, 14.45 Господарські вістки, 14.50 Біржа, 14.55 Програма на завтра, 15.00 „Гокус-покус“, авд. для молоді, 15.20 Спортовий порадник, 15.30 Музика у вик. орх., 16.00 Пополудневий дениник, 16.05 Господарські вістки, 16.15 Гутірка з хорими, 16.30 Нар. пісні у вик. хору хлопців нар. школи в Горуні, 16.45 Родовід моторів, 17.00 Камер. концерт у вик. тріа, 17.45 Біжучі вістки з міста та провінції, 17.50 Концерт симф. орх., 18.30 „На чердаку „Голяндця-скитальця“ словно-муз. авд., 19.15 Концерт легкої музики у вик. симф. орх., 20.40 Веч. дениник, метеорольог. вістки, спорт, програма на завтра, 21.00 Мадярщина та Польща, 21.15 Фрагменти з оп. „Фавст“ кн. А. Радзівіла до тексту Ґетого, муз. авд., сопран, хори, тенор, віол., орх., 22.15 Літер. нарис про Сенкевича, 22.30 Бетовен: Форт. соната а-дур оп. 101 вл., 22.55 Інформаційна авд., 23.00 Ост. вістки, 23.05 Закінчення авдиції, 23.15—23.55 Італ. орхестри та солісти, з пл. (Варшава II).

Субота, 29. жовтня 1938.

Ранішній дениник, 7.15 Музика з пл., 8.00 Авдиція для шкіл, 8.10 Розривкова музика з пл., 8.50 Ранішні вістки, 11.00 Для шкіл: Співаймо пісеньки, 11.25 Муз. з пл., 11.57 Сигнал часу, 12.03 Полуднева авдиція, 14.00 Музика з пл., 14.45 Господарські вістки, 14.50 Біржа, 14.55 Програма на завтра, 15.00 Театр Уяви для дітей: „Тигр вружлив вздо вативи“ на зол. китайської казки, 15.30 Орх. муз., 16.00 Пополудневий дениник, 16.05 Господ. вістки, 16.15 Літературна хроніка, 16.30 Соліс. ресітаь Е. Бендера у супр. форт., 16.50 „Сорок рублів на місяць“ фрагм. зі книжки Е. Кірі „Марія Кірі“, 17.15 Концерт: орх., спів, 18.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 18.05 Спортова гутірка, 18.15 Гутірка зі слухачами, 18.30 Гутірка. На сторожі КОП, „Фабрика чудес“ гутірка для молоді, 19.15 День зарадности: Промова, Пісня, 19.30 Ревії, фільми, оперети, розр. концерт, у вик. орх., спів, 20.35 Веч. дениник, метеорольогічні вістки, спорт, програма на завтра, 21.00 Співочий ресітаь Мерседес Капсір, 21.25 Легка музика з пл., 21.55 Година несподіванок, Конкурсова авд., 22.55 Інформ. авдиція, 23.05 Закінчення авдиції, 23.15—23.55 Від болю до сентименту, пл. (Варшава II.).

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Четвер, 27. жовтня 1938.

БЕРЛІН 10.00 Нар. пісні, 18.00 Розр. музика, 19.45 Веч. гомін, 20.10 Розр. концерт, 21.00 Танц. музика, БЕОГРАД 18.00 Циг. музика, 20.00 Спів, БУДАПЕШТ 17.00 Молодь співає, 18.00 Циг. музика, 19.15 Словацький і український комунікат, 19.25, 20.00 Солісти, 21.30, 22.00 Орх. концерт, ВЕЖА АЙФЛЯ 21.30, 22.00, 23.00 „Мальвіна“ оп. Гана, ВІДЕНЬ 12.00, 16.00 Розр. концерт, 15.30 Для дітей, 18.40, 19.00 Село грає та співає, вес. авд., 19.45 Актуалії, 20.10, 21.00 Втішайтеся життям, вес. авд., 22.00 Світовий концерт із Канади, ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 21.00 Симфонія ес-дур Брукнера, МІЛЯНО 17.15 Вок. концерт, 20.30 Розр. муз., 21.00, 22.00 Комедія, РАДІО ПАРІ 18.00, 19.00 Класичний театр, 21.15 Пісні, 21.30, 22.00, 23.00 „Арлезіянка“ оп. Бізета, РИМ 17.15 Форт., 21.00, 22.00, 23.00 „Турандот“ оп. Пуччінія, СОФІЯ 18.00 Військ. орх., 19.00 Легка музика.

Пятниця, 28. жовтня 1938.

БЕРЛІН 17.00 Соната на віол. і форт. Пфіцнера, 19.00 Розр. концерт, 19.45 Веч. гомін, 20.10 Розр. музика, 20.00 21.00 22.00 Опера, БУДАПЕШТ 13.30 18.10 Циг. музика, 17.30 Форт. твори, 19.20 20.00 21.00 22.00 Опера, ВІДЕНЬ 14.10 Розр. музика, 16.00 17.10 Орх. концерт, 20.10 21.00 Віденські класики, симф. концерт форт., сол., орх., 22.30 Форт., спів, ДРОЙТВІЧ 20.00 21.00 „Юдік ди дровер“ оп. балада Візіюєса, 22.45 Концерт, Грація Філдс спів, ГАМБУРГ 18.10 Соната б-дур Шуберта, МІЛЯНО 17.15 18.00 Концерт хору, камер. орх., 20.30 Розр. музика, РАДІО ПАРІ 18.00 Камер. музика, 21.15 Пісні, 21.30 22.00 23.00 „Наполеон“ драма Брікера, РИМ 17.15 18.00 19.30 20.30 Розр. музика, 21.00 22.00 Симф. концерт, СОФІЯ 18.30 Популярна музика, 19.40 20.00 21.00 „Веселі куми з Віндзору“ ком. оп. Ніколаї, СОТЕНС 21.25 22.00 „Самсон і Даліла“ оп. Сен-Саенса, СТОКГОЛЬМ 21.00 Симф. концерт.

Субота, 29. жовтня 1938.

БЕРЛІН 15.30 Осінні пісні та поезії, 18.00 Секстет, 20.10, 21.00 Веселий муз. вечір, БІЛГОРОД 20.00 Нар. пісні, танки, 21.00 Оперетові мельодії, БУДАПЕШТ 12.05 Орх., 17.30 Циг. музика, 19.45, 20.00 Оперетові мельодії, 21.10, 22.00 Розр. концерт, 15.10 Еспанські мельодії, 18.00 Музика та пісні для народу і молоді, 18.30, 19.00 Італійські нар. мельодії, ЛЬОНДОН РЕДЖ. 20.35, 21.00 Бізетів фестівель, МІЛЯНО 17.15 Танц. музика, 21.00, 22.00, 23.00 „Турандот“ оп. Пуччінія, РАДІО ПАРІ 18.00 Для дітей, 19.30 Муз. авд. для наймолодших, 21.15 „Пісні без слів“ Мендельсона, форт., 21.30, 22.00 Театр Уяви „Королівський лист“ ком. Рабіндраната Тагора, РИМ 19.30, 20.30 Розр. музика, 21.00 Одноактівка, 21.40, 22.00 Аріго Серето, скрипка, фортепіян, СОФІЯ 17.00 Камер. музика, 19.30 Спів, 20.00, 21.00 Форт.

БІРЖА

Львів, 26. жовтня 1938

ГРОШІ

Купно-продажа: Бельги бельг. 90·27—89·80. Доляри америк. 5·31·50—5·29·0. Доляри канад. 5·24·50—5·22·00. Фльорени гол. 290·00—288·15. Франки фр. 14·21—14·14. Франки шв. 121·15—120·35. Фунти анг. 25·41—25·2·. Гульдени данц. 10·25—99·75. Корони чеськ. 10·75—10·40. Корони дун. 113·45—112·60. Корони норв. 127·5—126·60. Корони шв. 13·84—129·85. Ліри італ. 19·10—18·90. Марки фінлян. 11·22—11·0. Марки нім. срібні 92·0—89·00. Тель Авів 25·20—24·50.

Папери.

1 і пів проц. внут. 67·20—65·75. 3 інв. 1 ем. 85·75 серія непот. 2 ем. 8·00, серія непот. 5. конвер 6·75, 4 прем. дол. 42·., 4 консолід. 67·75—68·00.

Акції.

Банк Польський 125·50, Цукор 31·50, Вугель 3·75— 3·30, Ліллпоп 28·5—28·0, Островець 64·75, Стараховичі 43·50.

Тенденція вдержана.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ“

Львів, дня 26. жовтня 1938.

1 кг. масла десер. бльок. без оп. 2·85 зол.
1 кг. масла бочков. вид. з опак. 2·90 зол.
1 кг. дес. експ. вид. з оп. дає зачет 2·90
молоко 15—16 сот.
1 кг. яєць 1·40 зол.

Тенденція на масло вдержана, на молоко та яйця сильна.

Оповістка.

Загальні Збори Муз. Т-ва ім. М. Лисенка у Львові відбудуться в неділю, 13. падолиста 1938 в год. 4. попол. в малій салі Т-ва (вул. Шашкевича 5/ІІІ.) з таким порядком:

1. Відчитання попереднього протоколу;
2. Звіт секретаря, скарбника, інспектора, директора інституту і контрольної комісії;
3. Дискусія;
4. Вибір нового виділу;
5. Внески членів.

Участь у зборах беруть тільки ті члени, що зложили вкладку за цей рік.

Музичне Товариство ім. Миколи Лисенка.

За редакцію відповідає Олександер Костик   Видає Видавнича Спілка „Діло“   З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок 10.